

Frågor och svar om den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

Varför en överenskommelse med Equmeniakyrkan?

Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige ingick 1993 en ekumenisk överenskommelse med full förkunnelse- och sakramentsgemenskap och ömsesidigt erkännande av varandras ordinationer och vigningar. Svenska Missionskyrkan (tidigare Svenska Missionsförbundet) och Svenska kyrkan ingick en ekumenisk överenskommelse 2006 efter mer än fyrtio års samtal i flera samtalsomgångar. Överenskommelsen inriktade sig på lokal samverkan och ungefär sjuttio lokala samarbetsavtal har tecknats sedan överenskommelsen ingicks. Svenska Missionskyrkan, Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Baptistsamfundet bildade 2011 ett gemensamt samfund och antog 2013 namnet Equmeniakyrkan. Kyrkomötet har uttalat att när ett nytt trossamfund bildas bör nya ekumeniska överläggningar föras med det nya samfundet.

Hur har överenskommelsen kommit till stånd?

En samtalsdelegation har på de båda kyrkornas uppdrag under perioden 2012–2015 utarbetat ett förslag till en ekumenisk överenskommelse. En inventering har utförts rörande hur det lokalekumeniska arbetet gestaltats efter tidigare överenskommelser. Under dialogprocessens gång har Svenska kyrkans biskopsmöte och kyrkostyrelserna i de båda kyrkorna informerats löpande. Samtalsdelegationen har i en utförlig kommentar belyst olika teologiska frågor och särskilt berört frågor omkring kyrko- och församlingssyn, dop, nattvard och ämbete. Under våren 2015 överlämnade samtalsdelegationen sitt förslag. Efter remissomgång i respektive kyrka omarbetades förslaget till dess nuvarande form.

Vad är skillnaden på kyrkogemenskap och ekumenisk överenskommelse?

Samverkan mellan kyrkor tar sig olika uttryck. I internationell ekumenik skiljs mellan fullständig och partiell gemenskap. En fullständig gemenskap (kyrkogemenskap) är en gemenskap där teologiska skillnader fortfarande finns, men där dessa inte är av sådan karaktär att de utgör hinder för ett fullt ut delat kyrkligt liv. I en partiell gemenskap finns långtgående samstämmighet men även teologiska skillnader som är av sådan karaktär att en fullständig kyrkogemenskap ännu inte är möjlig. I en sådan gemenskap kan överenskommelser träffas om samverkan i kristet vittnesbörd och tjänst för världen.

En ekumenisk överenskommelse kan innebära en fullständig gemenskap (kyrkogemenskap), men kan också innebära en partiell gemenskap. Den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan är partiell. Denna innebär att en grund för lokala överenskommelser finns.

Vad är skillnaden på denna överenskommelse och de som Svenska kyrkan tidigare hade med Svenska Missionskyrkan och Metodistkyrkan?

Svenska kyrkan hade tidigare fullständig kyrkogemenskap med Svenska missionskyrkan och Metodistkyrkan. När dessa två samfund gick samman med Svenska baptistsamfundet inneslöts även den baptistiska traditionen med dess dopsyn i den nya kyrkobilddningen. Eftersom det finns kvarstående och olösta teologiska frågor mellan samfunden - främst kan nämnas den praxis som finns i delar av Equmeniakyrkan att, på en enskild persons begäran, förrätta nytt dop av någon som redan är döpt – föreligger inte en lika stark teologisk samsyn som möjliggjorde den tidigare kyrkogemenskapen. Det finns även andra skillnader i kyrkosyn, synen på vigningstjänsten eller ordinationen som gör att en fullständig kyrkogemenskap ännu inte är aktuell.

Vad händer där gamla avtal finns – mellan Svenska kyrkan, Svenska Missionskyrkan och Metodistkyrkan?

För de församlingar inom Svenska kyrkan och inom Svenska Missionskyrkan respektive Metodistkyrkan i Sverige som träffat avtal om samverkan innebär den nya överenskommelsen att de lokala avtalen ska ses över. Nya avtal behöver tecknas, i enlighet med den nya överenskommelsens grunder och innebörd.

Vilka förutsättningar måste finnas för att ett lokalt avtal ska kunna skrivas?

Förutsättningarna för att ett lokalt avtal kan upprättas är att det finns både församlingar tillhörande Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan på orten. Lokal samverkan kan inte tvingas fram genom nationella överenskommelser utan bygger på att församlingarna ser ett gemensamt värde i att samverka. Svenska kyrkans dopsyn utesluter varje praxis som av Svenska kyrkan kan tolkas som omdop och därför måste församlingarna som ingår avtal vara överens om att detta inte förekommer.

Hur ingår man ett lokalt avtal?

Vid lokal ekumenisk samverkan träffas ett samarbetsavtal mellan de ingående församlingarna. I arbetet inför ett avtal har församlingarna diskuterat de teologiska skillnader som kan påverka den praktiska samverkan. Ett lokalt avtal ska godkännas av domkapitlet i aktuellt stift i Svenska kyrkan och av Equmeniakyrkans kyrkostyrelse. I samband med det lokala avtalet ska, om det även avser att pastor och präst ska kunna tjänstgöra för varandra, en behörighetsförklaring ske av domkapitlet i stiftet och Equmeniakyrkans kyrkostyrelse.

Vad kan ett lokalt avtal reglera?

Ett huvudsyfte med att teckna ett lokalt ekumeniskt avtal är att tydliggöra på vilka områden församlingarna ska samarbeta. Det kan till exempel gälla:

- ◆ Gemensamma gudstjänster
- ◆ Diakonal samverkan
- ◆ Samverkan gällande barn- och ungdomsverksamhet
- ◆ Samverkan gällande opinionsarbete och påverkan

- ◆ Samverkan i tjänst (det vill säga att präster, pastor och diakoner i de båda samfundet kan tjänstgöra i varandras församlingar).

Hur fungerar det med prästens, pastors och diakonens tjänstgöring där lokalt samverkansavtal finns?

Den präst, pastor eller diakon som behörighetsförklarats av domkapitel/kyrkostyrelse och utövar tjänst i det andra samfundets lokala församling ska göra det i enlighet med den kyrkans principer och regelverk. Det innebär bland annat att respektive kyrkas kyrkohandbok eller gudstjänstordning ska användas.

Möjligheten till tjänstgöring är begränsad till de församlingar som ingått lokalt avtal.

Samverkan i tjänst handlar inte om behörighet att erhålla ordinarie tillsvidareanställning i den andra kyrkan. Sådana frågor prövas respektive kyrka i särskild ordning.

Kan man låna varandras kyrkor för gudstjänster och kyrkliga handlingar? I vilken ordning ska då gudstjänsten firas?

Beslut om upplåtelse av kyrka fattas i de båda kyrkorna av den lokala församlingens styrelse. Det normala är att kyrkliga handlingar äger rum i den egna församlingens kyrka men pastorala hänsyn och det ekumeniska perspektivet bör vägas in vid önskemål om upplåtelse.

Om lokalt avtal finns och om präst/pastor fått behörighet att tjäna i varandras församlingar finns möjlighet för präst/pastor att leda t ex en begravningsgudstjänst i den andra kyrkans ordning i en av den andra kyrkans gudstjänstlokaler.

Vad gäller för diakoner?

Diakoner ska behörighetsförklaras på samma sätt som präster och pastorer, trots att detta inte explicit nämns i bakgrundstexterna, om de ska tjänstgöra för varandra inom ramen för ett lokalt avtal.

När det kommer en ny präst/pastor till församlingen?

På en ort där avtal träffats om en närmare samverkan mellan en församling i Eumeniakyrkan och Svenska kyrkan innebär skifte på präst- och pastorstjänster att nya behörighetsförklaringar ska ske.

Hur ser vi på varandras dop?

Det finns en grundläggande enighet om att dopet är en Guds gåva till frälsning som ger förening med Kristus och hans kyrka samt att dopet är ett enda och relaterar till den enskildes tro. Dopet ska ske i vatten, i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn och kan ske vid olika åldrar, genom begjutning eller nedsänkning. Den avgörande skillnaden mellan samfundet är att det inom vissa av Eumeniakyrkans församlingar finns en möjlighet till troendedop när någon som är döpt tidigare inte själv uppfattar detta som ett dop. Svenska kyrkan menar att ingen ska behöva tvivla på sitt dops giltighet. Det gäller oavsett vid vilken ålder det skett och oavsett vad individen uppfattat.

Vad är en barnvälsignelse inom Equmeniakyrkan?

Innebörden av en barnvälsignelse som en församlingsakt är att i församlingens gemenskap tacka Gud för livet och att barnet finns i Guds och församlingens omsorg. Förebilden för denna akt är berättelsen om hur Jesus välsignar barnen.

Får en präst i Svenska kyrkan förrätta barnvälsignelse i enlighet med Equmeniakyrkans ordning?

Nej. I Svenska kyrkan görs en distinktion mellan det som är kyrklig handling och det som är uttryck för pastoral omsorg. I relation till denna distinktion kan Equmeniakyrkans församlingsakt uppfattas som ett mellanting. I församlingarna som ingår ett lokalt avtal får därför en präst i Svenska kyrkan inte utföra en sådan barnvälsignelse och en pastor i Equmeniakyrkan får inte utföra denna församlingsakt i Svenska kyrkan.

Vem döper vems dopkandidat?

För Svenska kyrkans del är dopet medlemsgrundande. I Equmeniakyrkan är både dop och det personliga ställningstagandet centrala för medlemskap. En huvudprincip bör därför vara att dopet förrättas i det sammanhang och av den präst/pastor i vilket samfund dopkandidaten hör hemma så att kyrkohandbok, kyrkorum och kyrkotillhörighet hålls samman.

Gemensamt nattvardsfirande – vad gäller?

Firande av gudstjänst med nattvard i församling där lokalt avtal finns leds alltid av behörighetsprövad vigd präst/ordinerad pastor från någon av församlingarna som ingått avtal.

Får en pastor i Equmeniakyrkan leda ett nattvardsfirande i Svenska kyrkan?

Om ett lokalt avtal om samverkan finns och om de berörda församlingarnas pastorer och präster behörighetsförklarats inom respektive samfund för att leda gudstjänster i dess ordning, då får den lokala pastorn i Equmeniakyrkans församling leda en mässa i den lokala Svenska kyrkans församling, och tvärtom. Men endast i det lokala sammanhang som lyder under avtalet.

Får diakoner eller lekmän leda nattvardsfirande – läsa instiftelseorden – vid en gemensam gudstjänst?

Nej. Vid en gemensam gudstjänst måste det vara en ordinerad präst eller pastor som leder nattvardsfirandet. Båda samfunden bekänner Kristi närvaro i nattvarden, även om det i de traditioner som förenats i Equmeniakyrkan formuleras på olika sätt. En väsentlig skillnad är att inom Equmeniakyrkan kan, förutom församlingens pastor, även en icke-ordinerad leda nattvardsfirande. Detta förhållande hindrade dock inte tidigare en gemenskap med Svenska kyrkan, om det alltid var en ordinerad pastor som ledde nattvardsfirande i lokalekumeniska sammanhang.

Vad gäller kring konfirmation?

Frågan om gemensam konfirmationsundervisning bör övervägas noga och efter samråd med biskop/regional kyrkoledare. Det har sin grund i att kyrkorna har olika uppfattningar om dess innebörd. Svenska kyrkan ser den som en dopbekräftelse medan Equmeniakyrkan ser den som en välsignelsehandling som kan tas emot även av den som inte är döpt. Om gemensam konfirmationsundervisning ordnas bör på grund av dessa skillnader konfirmationsgudstjänsten ske inom respektive samfund.

Vad gäller kring vigsel?

För att kunna förrätta vigsel behöver präst och pastor först och främst ha Kammarkollegiets förordnande att göra så. Respektive samfund har att vända sig dit för att få en person prövad som vigselförrättare inom samfundet. Präst/ pastor har vigselrätt i sin egen kyrkas ordning. Det gör att en präst i Svenska kyrkan inte kan leda en vigsel enligt Equmeniakyrkans ordning, eller tvärtom, om den ska vara juridiskt giltig.

Vad gäller kring begravning?

Behörighetsförklarad präst/pastor kan – där lokalt avtal finns – leda begravningsgudstjänst i den andra kyrkans ordning, i den andra kyrkans gudstjänstlokaler.